

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

6 oktober 2005

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID
EN RUIMTELIJKE ORDENING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de inventaris van de onbebouwde percelen	1
Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het wonen nabij luchthavens	4
Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de plaats van archeologie in het Beter Bestuurlijk Beleid	9
Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de feitelijke uitvoering van archeologische opgravingen bij infrastructuurwerken en over de aanduiding van de opgravende en onderzoekende instanties	11

Waarnemend voorzitter: de heer Frans Wymeersch, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de inventaris van de onbebouwde percelen

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de provincie Vlaams-Brabant heeft als eerste provincie een inventaris van de onbebouwde percelen klaar. Opvallend is dat deze inventaris aantoont dat er een structureel tekort aan bouwgronden is in de Vlaamse Rand. Het provinciebestuur van Vlaams-Brabant tekende al percelen op per gemeente en berekende de vraag naar bouwgronden op basis van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het provinciale milieuraapport.

In slechts 3 van de 65 Vlaams-Brabantse gemeenten is het aanbod groter dan de vraag. Voornamelijk de gemeenten in de Vlaamse Rand hebben, evenals de stad Leuven, een structureel tekort, met als gevolg dat de bouwgronden er enorm duur zijn. Alleen wie veel financiële slagkracht heeft, kan zich nog een stuk bouwgrond veroorloven.

De provincie Vlaams-Brabant reikt ook enkele hulpmiddelen aan om betaalbaar wonen effectief mogelijk te maken. Zo kunnen de gemeenten in Vlaams-Brabant projectsubsidies aanvragen om bijkomende huurwoningen te bouwen. Ook kunnen gemeentebesturen renteloze renovatieleningen aangaan om verloederde panden opnieuw bewoonbaar en verhuurbaar te maken. Dit is natuurlijk louter een voorbeeld, maar het is illustratief voor de problematiek in het algemeen.

Mijnheer de minister, de inventaris van onbebouwde percelen is voor alle gemeenten verplicht vanaf 1 mei 2007. De provincie Vlaams-Brabant nam in deze als eerste een coördinerende taak op zich. Spelen ook de andere provincies zo'n coördinerende rol, of wordt het daar volledig aan de lokale besturen overgelaten?

Voor Vlaams-Brabant wijst deze globale inventaris nog maar eens op het grote tekort aan bouwmogelijkheden in de Vlaamse Rand. Welk aanvullend instrumentarium wilt u aanreiken om extra inspanningen te leveren voor meer betaalbaar wonen in deze regio, vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening?

Voor al nieuwe formules, zoals de erfpachtformule of het recht van opstal op gronden die de overheid ter beschikking kan stellen, zullen moeten worden uitgebouwd. Bent u bereid om vanuit het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening daadwerkelijk nieuwe initiatieven te steunen of op gang te brengen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mevrouw Joke Schauvliege: Mijnheer de minister, ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw De Wachter. Bovendien wil ik dit ruimer zien dan Vlaams-Brabant. Het is inderdaad een zeer nuttig instrument dat we moeten situeren in een volledig grondbeleid. Uit het Vlaams regeerakkoord blijkt immers dat daar werk van wordt gemaakt. Wat is uw visie daarop? Hoever staat het ermee? Hoe past de inventaris van onbebouwde percelen in het geheel van het Vlaams grondbeleid?

De voorzitter: De heer Demesmaeker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaeker: Ook ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw De Wachter, vanuit dezelfde zorg, namelijk die voor de inwoners van Vlaams-Brabant, meer bepaald in de Vlaamse Rand, die een woning willen kopen of bouwen in hun eigen streek. Ze zijn daar trouwens altijd fiscaal toe aangemoedigd. Ondanks de steunmaatregelen mag het duidelijk zijn dat het verwerven van een eigen woning in die streek, en specifiek in de Rand met zijn heel eigen problematiek, zeer moeilijk is geworden. Uiteraard speelt de hoge prijs van de bouwgrond en de woningen een zeer grote rol.

De hoogste gemiddelde prijzen worden betaald in Halle-Vilvoorde, en ik vestig de aandacht op een bijkomend aspect in die streek. Het gaat om een verschijnsel dat versterkt wordt omdat juist in die streek niet alleen de bouw- en woningprijzen het hoogst

zijn, maar ook de migratiedruk de hoogste is. Het ene heeft te maken met het andere. Uit de cijfers van de administratie Planning en Statistiek blijkt dat de interne migratiedruk, de som van de gemeentegrens-overschrijdende verhuizingen in België, heel groot is in de rand van alle grootstedelijke agglomeraties, maar het meest uitgesproken in de Vlaamse Rand rond Brussel en ten zuiden van Leuven.

Voor de Vlaamse Rand valt op dat het saldo van de interne migratie positief is. Daartegenover staat dat jaarlijks ook heel wat Vlamingen, volgens de laatste gegevens 2.271 per jaar, vooral jonge gezinnen, de taalgrens oversteken. Die migratie naar vooral Wallonië kan in de eerste plaats verklaard worden door het feit dat de bouwgrondprijzen in Wallonië een stuk lager liggen. Die evolutie zal waarschijnlijk nog versterkt worden doordat de stijging van de bouwgrondprijzen in Wallonië veel minder snel gaat dan elders in het land. Daardoor ontstaat een eenrichtingsmechanisme van sociale verdringing van Brussel naar de Vlaamse Rand en van de Vlaamse Rand naar Wallonië.

Ook de externe migratiedruk, de som van buitenlandse in- en uitwijkingen, is zeer groot in de Vlaams-Brabantse gemeenten, net zoals in de Nederlandse grensgemeenten, met een jaarlijkse netto-inwijking van 800 mensen, vooral buitenlanders, wat voor de Vlaamse Rand verklaard wordt door de getrapte migratie van welstellende buitenlanders. Ik wil hier de aandacht op vestigen omdat het een bijkomend aspect is in de problematiek van de Vlaamse Rand.

Volgens de Vrind is er in woongebied nog plaats voor in totaal 674.000 woningen. In hoever die cijfers overschat zijn, weet ik niet, maar we kunnen er in elk geval niet naast kijken. Die gronden worden niet op de markt gebracht om allerlei redenen. Maatregelen om het woonaanbod te verruimen, moeten zich richten op het sneller aansnijden van die gronden, zoals is voorzien in een uitgebreide passage in het Vlaamse regeerakkoord. Hoe wordt dit principe in de praktijk gebracht op dit ogenblik?

Mijn bekommernis is enerzijds de mensen de kans te geven in hun eigen streek te bouwen en te wonen en anderzijds ervoor te zorgen dat het aanbod ook ten goede komt aan de mensen voor wie het bedoeld is zodat in de toekomst de nodige open ruimten maximaal behouden kunnen blijven. Dat is ook belangrijk voor de groene rand rond Brussel. Hebt u een globaal zicht op de vraag van de plaatselijke overhe-

den uit de Rand om de plaatselijke woonbehoeften in te vullen door woonuitbreidingsgebieden aan te snijden? Hoe gaat u met die vraag om? Hoe maakt u, gezien de specifieke problematiek van de Vlaamse Rand, de koppeling tussen het verhogen van het aanbod enerzijds en de bekommernis dat die percelen effectief ten goede komen aan de mensen voor wie ze zijn bedoeld?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, mevrouw De Wachter, op dit ogenblik doet enkel de provincie Vlaams-Brabant een coördinatie met betrekking tot het opmaken van een inventaris van onbebouwde percelen. De andere provincies volgen dit voorbeeld niet. De vraag is niet zozeer wie er coördineert, maar wel: wie doet wat? Het is in hoofdzaak een opdracht voor de gemeentebesturen.

Op dit ogenblik zijn 137 gemeenten klaar met een inventaris, dat is een kleine 50 percent van alle gemeenten. We zullen in de maand november de tijd krijgen om naar aanleiding van de beleidsbrief daarover te debatteren. We beginnen nu stilaan over te schakelen naar een nieuwe vorm van administratieve ondersteuning van de gemeentebesturen vanuit het Vlaamse Gewest.

De gemeente Vilvoorde was de eerste gemeente die ontvoegd werd en voldoet aan de vijf voorwaarden. Avelgem is gevolgd en volgende week tekenen we Sta-brook. De dominoblokjes zijn aan het vallen. Gent is de facto klaar, is een opstartfase aan het voorbereiden en zou vanaf 1 januari 2006 de verantwoordelijkheid op zich nemen voor het autonoom afleveren van bouwvergunningen. De cascade is dus gestart. Vanaf dat ogenblik begint de taak van Arohm stilaan te wijzigen van die van een betuttelende bevoogdende overheid ten aanzien van de stedenbouwkundig ambtenaar naar een vorm van coaching. Deze stap willen we zetten in 2006 en doortrekken in 2007. Nu wordt met het topkader van Arohm besproken hoe we op het terrein gemeentebesturen kunnen helpen om te kunnen voldoen aan deze vijf voorwaarden.

Een van die voorwaarden is de inventarisatie van de onbebouwde percelen. De helft is dus klaar en een aantal gemeenten is goed bezig. Ik ben blij met het initiatief van Vlaams-Brabant. Er zal vooral een coachende rol worden gespeeld door de planologisch ambtenaar van elk van de vijf buitendiensten. Het

komt hem of haar toe contact op te nemen met de gemeentebesturen om het proces te accelereren. De inventarisatie van de onbebouwde percelen geeft immers een schat aan beleidsinformatie voor het Vlaamse Gewest en voor provinciale besturen.

In verband met uw tweede vraag verwijs ik naar de beslissing van de Vlaamse Regering om een nieuwe machtiging van 25 miljoen euro te verlenen aan Vla-binvest. Bij de aanvullende beleidsverklaring hebben we ook beslist om het werkingsgebied te vergroten. Initieel ging het om negen gemeenten, namelijk de zes facilitatiegemeenten met Tervuren, Overijse en Hoeilaart. Het is de bedoeling deze uit te breiden tot 39 gemeenten, namelijk alle gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde en Tervuren, Ber-tem, Huldenberg en Kortenberg. Deze kunnen subsidies ontvangen en het voorkeepsrecht uitoefenen.

Het is tevens belangrijk dat Vlaanderen een hele reeks fiscale maatregelen heeft genomen om wonen betaalbaar te maken. De volumes van de verhandelde woningen door de vermindering van de registratierechten, het abattement en de meeneembaarheid, worden steeds groter.

Als u daar een debat over wilt voeren, stel ik voor om de heer Janssens van Stadim uit te nodigen om zijn visie erover te geven. Hij gaat altijd uit van drie componenten die meespelen in het bepalen van de waarde van een bouwgrond. Dat heeft vanzelfsprekend te maken met schaarste, maar ook met het versterken van de koopkracht en de evolutie van de leningscapaciteit, die natuurlijk veel groter wordt naarmate de interesten dalen. De heer Janssens heeft daar een aantal prachtige studies over gemaakt. Aan de hand van die drie factoren kan men bijna voorspellen wat de prijs van bouwgrond morgen zal zijn en zien hoe die gisteren was en vandaag is. Zoals mevrouw Schauvliege terecht stelde, zullen we dit debat voeren in het kader van het grondbeleidsplan. De heer Janssens is trouwens een van de mensen die daaraan meewerken.

We hebben de eerste fase van het grondbeleidsplan – de analysefase – volledig doorlopen. We zijn nu bezig met de tweede fase, de strategiefase. Daartoe hebben we gerapporteerd aan de Vlaamse Regering. Binnen veertien dagen zullen we normaliter een tweede maal rapporteren, om uiteindelijk te komen tot de derde fase, namelijk het opstellen van een voorontwerp van grondbeleidsplan, dat te gelegener tijd aan dit parlement zal worden voorgelegd.

Wat de woonbehoeften en de zoektocht naar betaalbare bouwgronden betreft, hebben we in 2002 een omzendbrief opgesteld met betrekking tot het aansnijden van de woonuitbreidingsgebieden. Die had twee componenten: bottom-upaspecten van de gemeentebesturen en het opstellen van een soort atlas door het Vlaamse Gewest van de woonuitbreidingsgebieden die voor aansnijden in aanmerking zouden komen. Mijn administratie heeft daar de voorbije maanden ontzettend hard aan gewerkt. Het was vooral een kwestie van eerst de juiste methodologie te pakken te krijgen alvorens ze toe te passen op de vijf Vlaamse provincies. Daarmee zijn we vrijwel rond.

We zijn ook bezig met het maken van softwareapplicaties om, eens de atlas klaar is, die beschikbaar en raadpleegbaar te maken. Als er niets misgaat, kunnen we eind oktober uiterlijk begin november de volledige methodologie en het toepassen daarvan op het aansnijden van de woonuitbreidingsgebieden voorleggen aan deze commissie. Dit zal een zeker houvast bieden aan de gemeentebesturen: zo zullen ze weten hoe ze in de toekomst daarmee kunnen en mogen omspringen. Laat me duidelijk zijn: we hebben van het opstellen van de atlas ook gebruik gemaakt om de goede leerlingen van de klas, die ver gevorderd zijn wat structuurplanning betreft, te belonen en de slechte leerlingen, die menen dat nog altijd niet te moeten uitvoeren, te laten wachten. Wanneer mijn administratie dit hier zal kunnen toelichten, eind oktober of de week na de herfstvakantie, zal dat duidelijk worden.

U weet dat we momenteel bezig zijn met het afbakeningsproces van het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel. Mijnheer Demesmaeker, volgende week zullen we naar aanleiding van uw interpellatie trachten een heel gedetailleerde stand van zaken te geven. Als we bij de afbakening beschikken over de meest accurate gegevens met betrekking tot de inventaris van de onbebouwde percelen, dan is dat een onschatbare informatiebron voor het voeren van een beleid. Er zullen vanzelfsprekend conclusies uit moeten worden getrokken, onder meer met betrekking tot de vraag of er sprake is van een krapte en of dit een artificiële krapte is. Daar is ook sprake van beleidsvragen met betrekking tot het vrijgeven van nieuwe gebieden, de open ruimte en de groene Rand. Er is inderdaad het besef dat we het gevaar lopen dat elke bouwkwel die we bij maken in de verkeerde handen terecht komt. Dat vergt dus heel wat afwegingen.

Met het afbakeningsproces, de totstandkoming van het grondbeleidsplan, het uitbreiden van de slagkracht van Vlabinvest en het verstandig aanwenden van het voorkeepsrecht zullen we stilaan een instrumentarium hebben om dit alles heel verstandig aan te pakken, alvorens we het licht op groen zetten. De puzzelstukken zijn in elkaar aan het vallen. Een drietal weken geleden had ik een gesprek met de heer Jean-Luc Dehaene, over zijn Waterside-project en andere projecten. We zullen moeten bekijken hoe we, zeker in Vlaams-Brabant, een zekere reconversie van verlaten sites kunnen doorvoeren. We moeten niet alleen aan greenfieldontwikkeling doen, maar ook tot een maximale herinvulling komen. Vilvoorde is een mooi voorbeeld van hoe dit op het terrein kan.

De instrumenten worden ontwikkeld of zijn klaar. Ik ben blij met het initiatief van Vlaams-Brabant. Wat de andere provincies betreft, wordt elk initiatief tot coördinatie in dank aanvaard. Toevallig heb ik deze week drie gedeputeerden ontmoet. Het zijn de gemeentebesturen die de klus moeten klaren. In de loop van 2006 is het de bedoeling dat de planologische ambtenaren zich niet alleen bezighouden met advies geven over BPA's, GRUP's en PRUP's, maar ook het ontwikkelen en tot stand komen van die structuurplanning en het ontvoogden van de gemeenten met betrekking tot die vijf voorwaarden mee sturen. Dat zal ook zeer uitdrukkelijk in de beleidsbrief staan. Dan zullen we stilaan bereiken wat we willen bereiken.

Mijnheer Demesmaeker, met de interpellatie volgende week zullen we zeer concreet ingaan op de hele problematiek van de stedelijke afbakening en ook wat er zoal wordt gelanceerd op het terrein. Het antwoord op de vraag wat nu precies het voorwerp uitmaakt van een eerste bevraging bij de gemeentebesturen en de timing om daar beleidsmatig mee om te springen zal ik dan ook voor volgende week houden.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. In de nabije toekomst zullen we nog heel wat stof hebben tot bespreking en discussie over alle stappen die hier zijn opgesomd.

De voorzitter: De heer Demesmaeker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaeker: Ik sluit me daar bij aan: wordt vervolgd.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het wonen nabij luchthavens

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, wonen nabij luchthavens is een actuele problematiek. Naar aanleiding van de discussies rond de toekomst van de luchthaven van Zaventem werd door federaal minister van Mobiliteit Landuyt het voorstel gelanceerd om een bouwverbod in te voeren voor geluidsbelaste zones nabij de luchthaven. Vandaag de dag wordt nog heel wat gebouwd en verkaveld in geluidsbelaste zones rond de nationale luchthaven, maar ook rond regionale luchthavens, zoals de luchthaven van Oostende.

Eind 2004 werd door de gemeenteraad van Oostende BPA 107 Steensedijk-Duinkerksesweg definitief goedgekeurd. Dit BPA voorziet in een nieuwe verkaveling van ongeveer 500 woningen op minder dan 500 meter van de luchthaven. Het gebied heeft als bestemming woonuitbreidingsgebied en parkgebied. Mijnheer de minister, als ik goed geïnformeerd ben, moet u nog een beslissing nemen over dit BPA.

Heel wat luchtvaartspecialisten zijn het er over eens dat het, om het zacht uit te drukken, niet raadzaam is nieuwe verkavelingen te ontwikkelen vlakbij luchthavens. De geluidsoverlast van nacht- en dagvluchten zorgt immers voor ernstige gezondheidsproblemen. Uit onderzoeken van onder meer de Wereldgezondheidsorganisatie en de Nederlandse Gezondheidsraad blijkt dat er een duidelijk oorzakelijk verband bestaat tussen nacht- en dagvluchten en een verhoogde bloeddruk, een verhoogde mortaliteit, meer stress, meer hart- en vaatziekten, leerachterstand bij kinderen, enzovoort. De literatuurstudie 'Gezondheidseffecten van het wonen nabij een luchthaven' van het Vlaams Steunpunt Milieu en Gezondheid, wijst naast deze gezondheidseffecten door geluid ook op de gevolgen van luchtvervuiling voor het wonen nabij luchthavens.

De International Civil Aviation Organization stelt in haar verdrag dat voor de bestrijding van vliegtuiglawaai uitgegaan moet worden van een evenwichtige aanpak. Volgens dit verdrag bevat het begrip evenwichtige aanpak 4 essentiële elementen: beperken van vliegtuiglawaai aan de bron, maatregelen in de sfeer van de ruimtelijke ordening, operationele procedures voor lawaaibestrijding en exploitatiebeperkingen.

Wat specifiek de maatregelen in de sfeer van de ruimtelijke ordening betreft, stelt de ICAO-richtlijn dat het de bedoeling is het aantal mensen dat blootgesteld wordt aan geluidsoverlast te beperken door te werken met ruimtelijke zoneringen rond luchthavens, waar beperkingen zouden moeten gelden inzake wonen. Dit werd verder uitgewerkt in de Airport Planning Manual van de ICAO, met referentie 9184. Ruimtelijke ordening wordt door ICAO dus beschouwd als een van de essentiële instrumenten om geluidshinder op een evenwichtige manier te kunnen beperken.

Deze evenwichtige aanpak van de ICAO werd tevens overgenomen in de Europese richtlijn 2002/30/EG inzake de invoering van geluidsgerelateerde exploitatiebeperkingen op luchthavens in de Europese Unie. Dergelijke maatregelen in de sfeer van de ruimtelijke ordening worden ook door onze buurlanden toegepast. In Nederland is dat bijvoorbeeld zo voor het beperken van de geluidsoverlast rond Schiphol. De ruimtelijke component is opgenomen in het Nederlandse luchthavenindulingsbesluit. In dat besluit worden gebieden vastgesteld waar bepaalde objecten die gevoelig zijn voor externe veiligheidsrisico's of geluidsbelasting verboden worden. Gevoelige objecten zijn onder andere woningen, scholen en bepaalde bedrijfsgebouwen. Meer concreet mogen op grond van dit luchthavenindulingsbesluit geen nieuwe woningen worden gebouwd in het gebied binnen de 58 dBA dag- en nachtcontour. In de deelgebieden met de hoogste geluidsbelasting verliezen de bestaande woningen bovendien hun woonbestemming. Woningen binnen het gebied met een grotere belasting dan de dag- en nachtequivalent van 40 decibel komen voor geluidsisolatie in aanmerking.

In het ruimtelijke ordeningsbeleid in Vlaanderen is er vooralsnog blijkbaar weinig of geen aandacht voor het invoeren van ruimtelijke beperkingen rond luchthavens. De overige elementen om tot een evenwichtige aanpak te komen van de geluidsoverlast rond luchthavens komen in ons land wel aan bod, onder meer via de milieuvergunningen – die zorgen voor

een beperking van het vliegtuiglawaai aan de bron en exploitatiebeperkingen opleggen – en via de spreidingsplannen – die zorgen voor operationele procedures om geluidsoverlast maximaal te beperken.

Maatregelen in de sfeer van de ruimtelijke ordening blijven vooralsnog achterwege. Mijnheer de minister, acht u een evenwichtige aanpak van vliegtuiglawaai, zoals omschreven door de ICAO, mogelijk, zonder maatregelen door te voeren in de sfeer van de ruimtelijke ordening? Worden in uitvoering van het ICAO-verdrag maatregelen in de sfeer van de ruimtelijke ordening gepland om geluidshinder rond luchthavens in Vlaanderen op een evenwichtige manier aan te pakken? Zo ja, worden zowel maatregelen gepland op Vlaams niveau als maatregelen voor specifieke luchthavens? Werden reeds stappen gezet om te komen tot een reglementair kader dat ruimtelijke beperkingen invoert op basis van de geluidsbelasting rond luchthavens? Gelet op de actuele plannen voor de aanleg van verkavelingen nabij luchthavens, zoals in Oostende, lijkt me dat niet overbodig.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Mijnheer de minister, ik zou hier graag nog een vraag aan toevoegen. In 2002 of 2003 is op het niveau van het Overlegcomité, het overleg tussen de federale overheid en de gewestregeringen, beslist een soort ruimtelijk kader te creëren, waarin zones zouden worden aangeduid in de buurt van luchthavens waar geen bewoning zou worden toegelaten of waar aangepaste bestemmingen aan zouden worden geven.

Ik heb de beslissing even opgezocht, en concreet lees ik daarin het volgende: 'Er bestaat een probleem van ruimtelijke ordening waardoor mensen zich nog steeds kunnen vestigen in de directe nabijheid van de luchthaven. De Vlaamse Regering, en indien nodig de Brusselse Regering zullen een concreet voorstel maken omtrent een residentiële non-aedificandizone dat op het laatste Overlegcomité zal worden gepresenteerd. In dit kader zal een werkgroep worden opgericht, bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken regeringen, BIAC, (...). De Brusselse en de Vlaamse Regering zullen eveneens aan datzelfde Overlegcomité de opname in de bouwverordening van isolatievoorwaarden presenteren.'

Is er in een of andere vorm gevolg gegeven aan deze regeringsbeslissing?

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex: Ik sluit me graag aan bij de vraag van de heer Martens. We beleven bijna dagelijks de problematiek, en we zien voortdurend nieuwe huizen verrijzen onder de aanvliegroutes, weliswaar niet in Oostende, maar wel in Zaventem.

Vooraleer ruimtelijk wordt ingegrepen en beperkingen worden opgelegd, iets waar ik overigens voorstander van ben, zou eerst eens gekeken moeten worden naar de manier waarop de luchthavens op dit ogenblik de ruimte gebruiken. Behalve het ruimtelijk ordenen van de grond zijn er immers ook heel wat dingen te doen in de lucht, waardoor we op een andere manier met de ruimte op de grond zouden kunnen omgaan.

Ik denk specifiek in verband met de luchthaven van Zaventem aan het gebruik van het luchtruim door het leger en de prioriteiten die de regionale luchthaven Bierset heeft ten opzichte van het opstijgend verkeer van Zaventem. Om de luchthaven van Zaventem te bedienen, moeten bepaalde routes worden genomen die niet aangewezen zijn omwille van de bebouwing die zich daar op dit ogenblik bevindt, of omwille van het feit dat wordt gevlogen op een plaats waar eigenlijk nog gebouwd mag worden, terwijl dat kan worden vermeden door een andere ordening van het luchtruim zelf.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, collega's, er bestaan over de grond van de zaak en de aanpak van het probleem wellicht weinig meningsverschillen in deze commissie. Ik begrijp echter dat de achterliggende reden waarom de heer Martens het probleem aankaart, zijn zorg is over een bepaald dossier, namelijk het BPA Steensedijk in Oostende. Alle wegen leiden immers naar Rome. (*Gelach*)

Het dossier van Oostende is nog lopende en het is niet gebruikelijk dat de minister wordt geïnterpeleerd als er nog geen beslissing is genomen. Hoewel het dus niet gebruikelijk is te antwoorden op een concreet dossier, toch het volgende antwoord. Op 6 september jongstleden heb ik een nota bezorgd aan de directeur-generaal van de administratie Ruimtelijke Ordening, waarin ik stelde dat ik het dossier dat me werd voorgelegd, graag aangevuld zou zien met een aantal bijkomende gegevens. Het gaat om de

volgende gegevens: de aanduiding en een overzicht van de diverse aanvliegroutes; een antwoord op de vraag die we gesteld hebben aan het college van burgemeester en schepenen van Oostende op 7 februari 2005 om de relatie tussen de bijkomende woningen en de hinder van de nabijheid van de luchthaven te verduidelijken; en de impact van het BPA op eventuele toekomstige uitbreidingen van de luchthaven van Oostende.

Op 25 april 2005 werd door minister Peeters over de milieuvergunning van de luchthaven een beslissing genomen. Ik heb de directeur-generaal gevraagd het dossier eveneens voor advies te bezorgen aan de minister van Milieu en Regionale Luchthavens. Ik heb op deze nota vooralsnog geen antwoord ontvangen, zodat ik nog geen verdere beslissingen heb genomen. Mijnheer Martens, dit antwoord bespaart u wellicht een schriftelijke vraag. (*Gelach*)

Ik kom tot de grond van de zaak. In het Airport Planning Manual, document 91/84, is sprake van de evenwichtige aanpak zoals ingeschreven in de Europese richtlijn 2002/30. Daarbij wordt inderdaad een nauwgezet samenspel gevraagd van een aantal maatregelen op vlak van de beperking van het vliegtuiglawai bij de bron – het verhaal van de quota count waarmee gelukkig een grote stap vooruit is gezet –; maatregelen in de sfeer van de ruimtelijke ordening; operationele procedures voor lawaaibestrijding en ten slotte exploitatiebeperkingen, wat te maken heeft met de problematiek van de dag- en nachtvluchten.

Dit samenspel vereist een doorgedreven onderlinge afstemming van deze vier aspecten om tot een aantal beslissingen te komen die ook in de ruimtelijke ordening zouden kunnen leiden tot beperkende maatregelen. Toen ik deze zomer geconfronteerd werd met uitspraken van mijn federale collega over het instellen van een bouwverbod, speelde ik de bal onmiddellijk terug.

Ik heb reeds uit den treure gezegd dat ik bereid ben in samenspraak met de provincie Vlaams-Brabant en met de betrokken gemeentebesturen daar conclusies uit te trekken en een aantal maatregelen te treffen op het vlak van ruimtelijke ordening. Ik kan dat echter maar op het ogenblik dat we definitieve zekerheid hebben over voldoende verankerde vluchtrouteschema's, zodat ik op het terrein een verantwoorde ruimtelijke ordening kan voeren. Er zijn woonwijken waar vroeger geen vliegtuig overkwam, maar die vandaag worden geterroriseerd door dagvluchten. De heer

Van Rompuy zou terzake een goede getuige zijn. Hij zag vroeger nooit een vliegtuig over zijn dak vliegen, maar wordt nu iedere zondag vanaf zeven uur geconfronteerd met opstijgend vliegverkeer. Ik moet het ook de heer Bex niet vertellen.

Men mag van de minister van Ruimtelijke Ordening alles vragen en alles pomen aan de toog, maar zolang ik niet beschik over de beslissing welke vlieg-routes zullen worden gebruikt en niet weet of de 25 L al dan niet zal worden verlengd – ik ben trouwens niet aanwezig op de onderhandelingen, want die gebeuren door de minister-president en de minister van Leefmilieu –, ben ik niet in staat om op het vlak van ruimtelijke ordening een fatsoenlijk beleid te voeren. Ik herhaal dat vanaf de dag dat er duidelijkheid bestaat over welke vliegroutes zullen worden gehanteerd en blijven – want ze zullen bijna grondwettelijk moeten worden verankerd –, we een beleid van ruimtelijke ordening kunnen voeren. Al de rest is praat die wel populair klinkt maar kant noch wal raakt.

Met betrekking tot ieder bouwdoosier in de omgeving van de luchthaven is de gemachtigd ambtenaar van de provincie Vlaams-Brabant onvoorstelbaar restrictief. We volgen alle adviezen die we krijgen van de bevoegde luchtvaartautoriteiten met betrekking tot restricties, tot ergernis van sommige burgemeesters. Op dit ogenblik zijn we uitermate restrictief. Ik heb reeds vier jaar een bepaalde verkavelingsaanvraag op mijn kabinet liggen en er zijn tal van dossiers die we niet afwerken. Ik ben absoluut vragende partij om zekerheid te krijgen over de vluchtrouteschema's. Op dat ogenblik, en geen dag vroeger, ben ik bereid te streven naar de evenwichtige aanpak en na te gaan hoe we kunnen komen tot de zones non-aedificandi. Het is een term die ik zelf heb uitgevonden voor de bouwvrije strook van 30 meter naast autosnelwegen. Het is de bedoeling om te komen tot gelijkaardige zones non-aedificandi rond de luchthavens. Daarvoor moeten we wel weten wat de impact is van het gebruik van de bestaande infrastructuur en hoe men die al of niet wil heroriënteren.

Het Start-project is een initiatief van de minister-president met betrekking tot alle mogelijke scenario's met betrekking tot de luchthavenontwikkeling en de impact, de milieueffecten en de ruimtelijke effecten daarvan op de omgeving. Dat project wordt op het kabinet van de minister-president geleid door mensen met een grote ervaring terzake. Normaal had deze problematiek woensdagvoormiddag besproken geweest op het Overlegcomité, maar omwille van enkele moeilijkheden in het Waalse Gewest werd het

Overlegcomité verdaagd naar morgenvoormiddag. Dan zal er normaal worden gepraat over de timing van de werkzaamheden dienaangaande. Eens deze werkzaamheden kunnen worden afgerond, ben ik graag bereid te onderzoeken welke maatregelen van ruimtelijke ordening we kunnen nemen en via planning onze verantwoordelijkheid nemen.

Op het vlak van isolatie bijvoorbeeld zijn al alle mogelijke initiatieven genomen. Mijnheer Daems, u was zelf kabinetsmedewerker op het ogenblik dat we de Isolfin-constructie hebben opgericht. De instrumenten zijn klaar, maar we moeten wel weten welke woningen moeten worden geïsoleerd om welk geluidsniveau te voorkomen. Het is het verhaal van de kip en het ei: zolang ik de vliegrouteschema's niet ken, kan ik op het vlak van ruimtelijke ordening geen maatregelen treffen die aan uw verwachtingen tegemoet komen.

Wat Oostende betreft is de nota vertrokken naar deze stad. Ik hoop dat de gemeentelijke overheid haar verantwoordelijkheid neemt en exact zegt wat de impact is en hoe ze de ontwikkeling van de regionale luchthaven ziet. Pas nadat ik daarover volledige voldoening hebt gekregen, kan ik dat BPA ofwel goedkeuren ofwel afwijzen.

De heer Bart Martens: Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord en vooral voor het feit dat u me de moeite bespaart een aanvullende schriftelijke vraag in te dienen.

Ik heb er uiteraard begrip voor dat, zolang er geen duidelijkheid is over de vluchtroutes, er moeilijk restrictieve maatregelen inzake ruimtelijke ordening kunnen worden genomen. Dat neemt niet weg dat in de onmiddellijke nabijheid van de luchthaven, vlak onder de landings- en startbanen, toch al dergelijke beperkingen kunnen worden opgelegd. Ik heb zelf visueel vastgesteld dat er nog gebouwd wordt op een boogscheut van de luchthaven, waar je met een katapult de vliegtuigen kunt raken. Uw argument gaat zeker op voor wat betreft de ruimere zones rondom de luchthavens omdat men nog niet weet waar de verschillende vluchten naartoe zullen uitwaaiëren en welke routes er op welke bakens zullen worden ingezet. In de onmiddellijke nabijheid van de luchthaven en in de nabijheid van de landingsbanen kunnen wel restrictieve maatregelen worden genomen.

Misschien is het ook wel denkbaar om in geluids-overbelaste zones een soort onteigeningsrecht in te voeren. Sommige mensen hebben zonder het te weten

een huis aangeschaft in een gebied dat nadien zeer zwaar overbelast is geworden.

Minister Dirk Van Mechelen: We zijn het er toch over eens dat die mensen ooit eens naar hun bouwgrond zijn gaan kijken voor ze er zijn gaan wonen? Ik wil veel op mij nemen, maar dit niet.

De heer Bart Martens: Er moet geen enkele maatregel bij voorbaat uitgesloten worden. In Nederland is een besluit genomen waarbij in een zone van extreme lawaaioverlast een dergelijk onteigeningsrecht bestaat. Ik vraag me af of dit bij ons compleet onbespreekbaar moet zijn.

Ook wat betreft de subsidies voor geluidsisolatie is het wachten op de definitieve contouren die pas kunnen worden vastgelegd als de aanvliegroutes duidelijk worden.

Minister Dirk Van Mechelen: Dat zit in de beslissing van het Overlegcomité.

De heer Bart Martens: We blijven allemaal op onze honger zitten en kijken met veel interesse uit naar het akkoord dat de federale overheid en de verschillende gewesten aan het maken zijn.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord. Ik wil u vragen het restrictief beleid dat wordt gevoerd in Vlaams-Brabant in afwachting van een definitieve beslissing, aan te houden.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex: Ik ben het er volkomen mee eens dat als iemand onder een startbaan grond koopt, hij wel weet dat hij last zal krijgen. De minister heeft daarnet het voorbeeld gegeven van de heer Van Rompuy. Ik verkeer in een gelijkaardig geval. We kochten grond op een ogenblik dat er geen enkel vliegtuig overvloog, maar 25 jaar later gebeurt dat wel. Dergelijke zaken moeten worden voorkomen.

Ik begrijp dat de minister niet reageert op de twee voorbeelden die ik heb gegeven. Ik wil echter verduidelijken wat ik bedoelde. Als omwille van de reservatie van het luchtruim door het leger de vliegtuigen verplicht worden om af te buigen op 1700 voet hoogte in plaats van ze te laten doorstijgen op 4000

voet hoogte, krijgt een hele buurt last van geluidshinder. Mochten de vliegtuigen kunnen doorvliegen tot 4000 voet hoogte en dan afbuigen, zouden er weinig of geen gestoorden zijn, bovenop degenen die in het verlengde van de startbaan wonen.

Men kan heel wat wijken en buurten nu al sparen van geluidshinder door andere maatregelen te nemen die niets te maken hebben met ruimtelijke ordening, maar wel gevolgen hebben op het gebied van ruimtelijke ordening. Dat wilde ik aantonen met mijn voorbeeld. Ik geef het voorbeeld van Huldenberg, waar nu een baken is waar al het verkeer richting zuiden naartoe moet. Daar is op dit ogenblik enorm veel hinder omwille van de manoeuvres die nu worden uitgevoerd.

Mocht men er een aantal bakens bij creëren, mocht men de bakens in Luxemburg opnieuw openen en het leger vragen zijn prioriteit met betrekking tot die bakens op te geven, dan zou dat een heel andere spreiding en een heel andere geluidslast op de grond opleveren. Dan zou men een heel ander ruimtelijk beleid kunnen voeren, waarbij veel minder gronden worden opgeofferd aan de luchthaven.

Minister Dirk Van Mechelen: Uw aanvullende opmerking spoort met wat de heer Martens vroeg, namelijk de evenwichtige aanpak, met een subtiel samenspel van vier belangrijke parameters, waarvan de ruimtelijke ordening de meest statische en minst flexibele is. Er is het beperken van het geluid aan de bron: dat is een kwestie van technologie en vlootmodernisering. In Zaventem is dat al veel meer gebeurd dan in, bijvoorbeeld, Oostende. Er zijn de operationele procedures voor lawaaibestrijding, met het voorbeeld dat u geeft van het baken van Huldenberg. Mocht men inderdaad het baken naar Luxemburg kunnen verzetten, zoals vroeger, dan is er sprake van een compleet ander scenario. Er is ook de exploitatiebeperking. Dat zijn allemaal flexibele maatregelen, maar de ruimtelijke ordening is een statisch gegeven.

Uw voorbeeld is terecht. Mensen hebben vaak te goeder trouw grond gekocht of verkavelingen toegestaan waar geen vliegtuig over vloog, terwijl er vandaag een probleem rijst. Ik ben vragende partij opdat de spelregels nu definitief zouden worden vastgelegd, zodat iedereen ze kent. Ik heb minister Landuyt daar trouwens over gecontacteerd. Dan kunnen er inderdaad zones worden gecreëerd waar niet mag worden gebouwd. Dan kan Isolfin zijn volledige verantwoordelijkheid opnemen en kan de

exploitant van de luchthaven dit financieren. Indien we immers onteigenen, dan rijst de vraag wie voor die kosten opdraait en, indien dit gebeurt binnen het Vlaamse Gewest, vanuit welk departement dit gaat gebeuren. Gaat dat gebeuren vanuit Ruimtelijke Ordening of vanuit Milieu? De eerste vraag is echter of dit gaat gebeuren ten laste van het Vlaamse Gewest of van de exploitant van de luchthaven.

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Dit is een discussie die al jaren wordt gevoerd, namelijk van ecologie versus economie en wonen. Diezelfde discussie hebben we al gevoerd met betrekking tot mensen die in landbouwzones wonen, of dichtbij bedrijven. Ik vind het uiteraard goed dat er oplossingen worden gezocht. Een van de belangrijkste oplossingen bestaat uit het vierpuntenprogramma dat u net hebt opgesomd, met de lawaaibeperking, de ruimtelijke ordening, de exploitatie van dag- en nachtvluchten enzovoort.

Ik hoor dat er daar nog een aantal verkavelingen goedgekeurd zijn en op stapel staan waar mensen morgen kunnen bouwen. Ik stel voor dat we die mensen die deze grond kopen en er bouwen een document laten tekenen waarin ze verklaren duidelijk te weten waar ze aan het bouwen zijn. Vaak gaat het over gronden die worden gekocht aan een heel lage prijs en in de volle wetenschap dat men niet zo ver van de luchthaven gaat wonen. Het spijt me, mijnheer Bex, maar wanneer er dan een andere route wordt gekozen en die mensen voelen dat die vlucht over hun woning komt, dan beginnen ze te klagen omdat ze dat niet kunnen horen of zien. Als die mensen er echt willen wonen, en dan heb ik het nu vooral over de nieuwe verkavelingen, en er is een goedkeuring, zonder dat de minister daar iets aan kon doen, dan moeten ze een document tekenen waarin ze verklaren dit te weten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de plaats van archeologie in het Beter Bestuurlijk Beleid

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, van hoog in de lucht gaan we naar de diep in de grond. De Vlaamse Regering heeft onlangs een ontwerpbesluit goedgekeurd dat de toekomstige organisatiestructuur van de Vlaamse administratie vastlegt. Daarbinnen is de afdeling Monumenten en Landschappen, waaronder ook de beheerscel Archeologie valt, als dusdanig niet meer terug te vinden. Er zijn vier entiteiten gevormd, namelijk het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed en drie intern verzelfstandigde agentschappen: een agentschap voor Ruimtelijke Ordening, het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed en de inspectie.

Ik ben bekommerd om de plaats van archeologie in de samenleving in het algemeen, dus ook om de plaats van de archeologie binnen de Vlaamse administratie. Het decreet van 28 februari 2003 wijzigde het archeologiedecreet van 1993. De nieuwe taakverdeling ging in op 1 januari 2004. Binnen de afdeling Monumenten en Landschappen kwam er een cel Beheersarcheologie. Er is dus sprake van twee vrij snel opeenvolgende hervormingen. Binnen de cel Beheersarcheologie moesten erfgoedconsulenten-archeologen instaan voor advies, vergunningen, handhaving en de voorbereiding van de archeologische beschermingen. Tegelijkertijd werd het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium omgevormd tot een Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, waarin het wetenschappelijke en beleidsvoorbereidende onderzoek over het onroerend erfgoed werd samengebracht, de archeologie, de monumentenzorg en dergelijke inbegrepen. Het instituut werkt nauw samen met de afdeling Monumenten en Landschappen, overigens een hervorming die ook heel wat voeten in de aarde heeft gehad.

Het oprichten van de cel Beheersarcheologie heeft de laatste maanden reeds vruchten afgeworpen. In het kader van Beter Bestuurlijk Beleid kunnen we echter een nieuwe hervorming verwachten en is het niet meer zo duidelijk waar deze cel zal worden ondergebracht. In de documenten over deze hervorming die ik op internet kon vinden, heb ik het woord archeologie niet gevonden.

Mijnheer de minister, wat is de plaats van archeologie in het kader van BBB, zowel op het vlak van beheer als op het vlak van beleidsvoorbereidend werk? Kunt u hierover duidelijkheid verschaffen en de motieven voor de gemaakte keuzes toelichten? Is er binnen deze structuur enige garantie voor voldoende auto-

nomie voor een cel beheersarcheologie? Wat is de relatie met Monumenten en Landschappen?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer Caron, zoals u ongetwijfeld weet, werd het beleidsveld Archeologie in de vorige legislatuur, meer bepaald op 1 januari 2004, geïntegreerd met de beleidsvelden Monumenten en Landschappen. Uit mijn beleidsnota blijkt heel duidelijk dat het absoluut niet mijn bedoeling is om deze evolutie terug te draaien. Het is in tegendeel onze betrachting deze trend te versterken en vooral de integratie op het terrein waar te maken. Het is dan ook evident dat ook binnen de structuur van BBB Monumenten, Landschappen en Archeologie vervat zitten in het beleidsveld Onroerend Erfgoed. Dit beleidsveld ressorteert binnen BBB onder het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.

Met betrekking tot de toekomstige structuur van dit beleidsdomein keurde de Vlaamse Regering op 9 september 2005 volgende documenten goed: het voorontwerp van decreet houdende aanpassingen inzake ruimtelijke ordening en onroerend erfgoed als gevolg van het bestuurlijk beleid; het voorontwerp van decreet houdende de oprichting van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening-Onroerend Erfgoed; het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot de oprichting van het individueel verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid RO-Vlaanderen, wat staat voor ruimtelijke ordening en onroerend erfgoed; het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot de oprichting van het individueel verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Inspectie RWO-Vlaanderen, waarin voortaan ruimtelijke ordening, wonen en onroerend erfgoed worden ondergebracht. De reeds goedgekeurde oprichting van een intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid, het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, als rechtsopvolger van het vroegere Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, bleef ongewijzigd.

De beslissingen van de Vlaamse Regering hebben een aantal implicaties. Het departement RO doet de beleidsvoorbereiding van het beleidsdomein en dus ook de beleidsvoorbereiding voor onroerend erfgoed en archeologie. De taken die in het kader van BBB voor onroerend erfgoed zijn toegewezen aan het IVA

RO-Vlaanderen, zullen in een herkenbare subentiteit worden ondergebracht, waaronder dus de toepassing van het archeologische beheersinstrumentarium ressorteert. Ook tijdens de vorige legislatuur was een dergelijke bepaling opgenomen in de goedgekeurde BBB-besluiten. Het IVA Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed staat in voor de wetenschappelijke ondersteuning van het erfgoedbeleid, wat betekent dat het zowel voor monumenten, landschappen als archeologie beleidsrelevante onderwerpen zal bestuderen en op basis daarvan beleidsvoorstellen zal formuleren. De handhavingstaken zullen voortaan ressorteren onder het IVA Inspectie-RWO.

Mijnheer Caron, de beleidsvoorbereiding en het beheer van ons archeologisch patrimonium werden samengevoegd met de taken van de afdeling Monumenten en Landschappen. Hierdoor werden de 3 materies inzake onroerend erfgoed functioneel samengebracht. Dat vraagt een herpositionering van het denken, want sommigen waren uitsluitend bezig met monumenten en landschappen, terwijl anderen uitsluitend met archeologie bezig waren. We willen een integrale aanpak, met heel veel zorg voor de 3 componenten van ons onroerend erfgoed.

Om de versnippering tegen te gaan is van bij het begin gekozen voor de oprichting van een sterke cel archeologische monumentenzorg bij het centrale bestuur, in plaats van de knowhow te verspreiden over de provinciale entiteiten. Ook werd, conform de beleidsnota, het archeologische deel integraal in de klassieke monumenten- en landschapszorg ingebed. Op termijn kan dat echt een versterking betekenen voor ons archeologisch beleid.

Het is nu reeds duidelijk dat het samengaan van de verschillende beleidsvelden heel wat positieve resultaten heeft opgeleverd. In heel veel gevallen zijn de monumenten-, landschaps- en archeologische zorg immers verweven. Bovendien maken ze gebruik van gelijkaardige instrumenten zoals de bescherming en de beheersplannen. Voormalig minister Van Grembergen heeft een logische aanpak op gang gebracht, die nu op het terrein wordt geïmplementeerd.

De confrontatie van het gebruik van deze instrumenten heeft de werkwijze verbeterd en nieuwe inzichten opgeleverd, zonder dat dit leidde tot vervlakking. Er was schrik dat archeologie het zwakke broertje zou worden, maar ik denk dat dat niet het geval is. De eigenheid van de aanpak met betrekking tot het archeologische bodemarchief is voor een aantal

aspecten zo specifiek dat de autonomie van de cel beheersarcheologie gevrijwaard kan blijven.

Gezien de positieve effecten is het mijn bedoeling deze geïntegreerde aanpak in de toekomst te bestendigen in de nieuwe structuur en zelfs te versterken. Naar aanleiding van de Open Monumentendag heb ik gezegd dat we op het terrein nog actiever moeten werken, en gebruik moeten maken van de integratie van het beleidsdomein onroerend erfgoed met het domein ruimtelijke ordening. Hierdoor vermijden we dat de minister van Monumenten en Landschappen heel snel moet klasseren om te voorkomen dat de minister van Ruimtelijke Ordening een sloopvergunning aflevert, wat in het verleden wel eens gebeurde.

Door de integratie kunnen we de problemen op een compleet nieuwe manier aanpakken. We kunnen ruimtelijke kwaliteit en zorg voor ons onroerend erfgoed met elkaar verzoenen. Naast de integratie in Monumenten, Landschappen en Archeologie die uw partij op gang heeft gebracht, gaan we nog een stap verder. We integreren dit ook in het beleidsveld Ruimtelijke Ordening. Denk maar aan de zorg voor open landschappen, wat eigenlijk een gedeelde zorg is. Vanuit het nieuwe departement moeten we impulsen geven aan een aantal andere sectoren. Ik denk bijvoorbeeld aan de bewarende maatregelen die we hebben genomen bij de verdieping van de Westerschelde. Op die manier proberen we moeilijkheden te vermijden zoals bij de eerste fase van de werken aan de Antwerpse Leien. We zijn er als een dom kuiken op feiten gestoten, terwijl elke historicus van mijlenver kon ruiken dat de Spaanse omwalling onder de Leien zat.

Er is een eerste stap gezet en via BBB wordt vorm gegeven aan de tweede stap. Dit zal een enorme mentaliteitswijziging vergen. De inventarisatie 'bouwen door de eeuwen heen' wordt momenteel niet actief gebruikt. Het is een passief instrument. We gaan na hoe we bij de herziening van het decreet RO de zorg voor het onroerend erfgoed via het gebruik van de inventaris kunnen aanwenden. Op die manier willen we vermijden dat er ongelukken worden begaan, zonder dat we telkenmale moeten klasseren. We kunnen op deze manier op een meer flexibele manier ons onroerend erfgoed duurzaam vrijwaren. Wordt vervolgd!

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijn vraag dateert van 27 juni

2005. Er is al een vakantie overgegaan, en ik was dan ook niet op de hoogte van de stappen die ondertussen zijn gezet. Ik dank u voor de verduidelijking.

Ik heb geen problemen met de integratie van de drie subsectoren met Ruimtelijke Ordening. De integratie kan het werk versterken en de kwaliteit verhogen. U weet dat archeologen een bekommernis hebben en zichtbaarheid willen van hun werk. Het is een evenwichtsoefening tussen enerzijds integreren en meer resultaten op het terrein, en anderzijds de zichtbaarheid van de subsector.

Ik ben het ook eens met uw visie dat meervoudige functiebestemmingen in de ruimtelijke ordening op termijn functioneel veel interessanter zijn voor de kwaliteit van bodemschatten dan bescherming. Ook hier moet de balans natuurlijk in evenwicht zijn.

Minister Dirk Van Mechelen: Het is inderdaad een verhaal van 'check and balance'. Ik heb een hele reeks documenten bij, zoals voorontwerpen en besluiten die momenteel naar de Raad van State zijn gestuurd voor advies. Ik zal ze ook aan het commissiesecretariaat bezorgen zodat geïnteresseerden ze kunnen inkijken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de feitelijke uitvoering van archeologische opgravingen bij infrastructuurwerken en over de aanduiding van de opgravende en onderzoekende instanties

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de minister, dit is een vrij technische materie. In toepassing van artikel 127 van het decreet Ruimtelijke Ordening van 18 mei 1999 beschikt Monumenten en Landschappen inzake archeologie over een bindend adviesrecht op bouwvergunningen die worden ingediend wanneer de aanvrager een publiekrechtelijk persoon is of wanneer de aanvraag betrekking heeft op werken, handelingen of wijzigingen van algemeen belang. Door de toepassing van dit artikel zijn het aantal archeologische interventies in Vlaanderen de voorbije jaren gevoelig toegenomen. De Antwerpse Leien, het Sint-Pieters-

plein in Gent, de Markt in Mechelen, de Verversdijk in Brugge en de Hopmarkt in Aalst zijn voorbeelden waar het archeologisch patrimonium werd behoeft van een onherroepelijke vernietiging door infrastructuurwerken.

De feitelijke uitvoering van deze archeologische werken en diensten, in casu de opgravingen en de latere verwerking van gegevens, lijken echter minder gestructureerd te verlopen. In toepassing van artikel 6 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium zijn al deze opgravingen vergunningsplichtig. Op dit punt zijn er geen noemenswaardige problemen.

De feitelijke toekenning of aanduiding van de opgravende of onderzoekende instantie bij dergelijke infrastructuurwerken verloopt echter minder duidelijk. Dit is het gevolg van ideologische tegenstellingen binnen de Vlaamse archeologische gemeenschap zelf. Het is een zoektocht naar een soort beleid terzake dat in Vlaanderen in het verleden onvoldoende vorm heeft gekregen. Ik verwijs naar de discussies over de uitvoering van het verdrag van Malta.

Met betrekking tot de overheidsdiensten blijkt Vlaanderen over een zeer verscheiden landschap te beschikken. Sommige steden en provincies hebben zelf een archeologische dienst die dergelijke opdrachten uitvoert. Andere overheden hanteren de wet op de overheidsopdrachten en besteden deze opdrachten uit.

Ook in het buitenland blijken er grote verschillen met betrekking tot de aanpak van dergelijke opdrachten te bestaan. In Nederland is de archeologie volledig geprivatiseerd. De overheid staat aan de rand en speelt slechts een sturende rol.

In Vlaanderen zouden nog andere dan de reeds vermelde overheden exclusieve afspraken met het VIOE maken. Die afspraken zouden niet aan enige vorm van externe controle zijn onderworpen. Overheidsmiddelen zouden rechtstreeks aan dit instituut worden toegekend. Indien dit zou kloppen, vraag ik me af of dit een duurzame en wenselijke oplossing voor de toekomst is. Ik probeer me niet in de ideologische discussie te mengen. Ik duid enkel de knelpunten aan.

Blijkbaar worden archeologische opdrachthouders of onderzoekers op zeer verscheiden manieren benoemd. In het belang van de sector is dit niet aan-

bevelingswaardig. Naast een verankerde financiering van het bedreigde archeologische erfgoed, heeft de archeologische gemeenschap in Vlaanderen vooral nood aan coherentie en aan een eenvormige toepassing van de bestaande regels.

Ik verwijs in dit verband naar de Septemberverklaring van de Vlaamse Regering, waarin een geïntegreerde regelgeving is aangekondigd. Dit zou tot een grotere collegialiteit binnen deze op zich al kleine gemeenschap moeten leiden.

Mijnheer de minister, kloppen de door mij aangehaalde feiten of gaat het hier slechts om geruchten? Bestaan er daadwerkelijk formele of informele afspraken tussen de administratie Waterwegen en Zeewezen en het VIOE? Worden middelen uit de begroting Leefmilieu op basis van concrete dossiers en zonder externe controle of toepassing van de wet op de overheidsopdrachten aan het VIOE toegekend? Zo ja, in welke mate is het rechtstreeks gunnen van die opdrachten aan en het onderhouden van exclusieve afspraken met het VIOE verenigbaar met de wet op de overheidsopdrachten? Kunnen universiteiten of privé-partners uit de profit- of de non-profitsector meedingen naar de archeologische opdrachten die de Vlaamse overheid in het kader van grote infrastructuurwerken toekent? Hoe zal de Vlaamse Regering het verdrag van Malta toepassen en de archeologische praktijken in de toekomst structureren? Welke rol kent de Vlaamse Regering de overheid, het privé-initiatief en de privaat-publieke samenwerking toe? Welke financiële middelen zal de Vlaamse Regering aanwenden om de structuur van de archeologische praktijken vorm te geven? Volstaan de momenteel beschikbare middelen om de beoogde archeologische doelstellingen te halen? Biedt de begroting hiervoor voldoende ruimte?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Mijnheer de voorzitter, wat mij vooral interesseert, is de deskundigheid waarmee opgravende of onderzoekende instanties te werk gaan. Wat dit betreft, zijn er in Vlaanderen allicht weinig problemen.

Volgens mij blijkt uit de vraag van de heer Caron vooral een zekere frustratie van de andere spelers ten aanzien van het VIOE. Blijkbaar hebben de andere spelers het moeilijk om in Vlaanderen aan het werk te kunnen. Ze beschikken nochtans over een zekere, om niet te zeggen wereldvermaarde, deskundigheid.

De KU Leuven graaft in Klein-Azië een palmares bij elkaar om u tegen te zeggen.

Indien die frustraties bestaan en de andere spelers, die over evenveel deskundigheid beschikken, ook in Vlaanderen aan de slag willen gaan, vraag ik me af hoe de situatie in elkaar zit. Ik zou me dan ook graag bij de vraag van de heer Caron aansluiten. In welke mate speelt de wet op de overheidsopdrachten hier een rol?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, er zijn formele contacten tussen de administratie Waterwegen en Zeewezen en het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed. Beide instanties hebben specifieke afspraken gemaakt over het paleo-landschappelijk onderzoek dat in het kader van het Sigmaplan zal worden uitgevoerd. Volledig volgens de regels van het verdrag van Malta, wordt proactief en van bij de planvorming bekeken welke bedreiging deze werken voor het archeologisch erfgoed vormen. We proberen alleszins te voorkomen in plaats van te genezen. Het is de bedoeling het archeologisch erfgoed te bewaren of te bestuderen. Het is tevens de bedoeling onnodige kosten en vertragingen in latere fasen van de uitvoering van het Sigmaplan te vermijden. Met dit voorbeeldproject tonen we aan dat we een dergelijke problematiek daadwerkelijk de baas kunnen.

De administratie Waterwegen en Zeewezen en het VIOE hebben contacten en maken afspraken in hun hoedanigheid van entiteiten die deel uitmaken van een en dezelfde rechtspersoon, met name van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De wet op de overheidsopdrachten is hierbij niet van toepassing. De samenwerking tussen de administratie Waterwegen en Zeewezen en het VIOE is door middel van een algemene overeenkomst geformaliseerd. De uit te voeren projecten worden in parenthesesovereenkomsten omschreven. Al deze overeenkomsten worden, uiteraard na advies van de inspectie van Financiën, ter goedkeuring aan de bevoegde ministers voorgelegd.

De begrotingsmiddelen worden niet uit de begroting Leefmilieu geput. Ze zijn uit het Vlaams Infrastructuurfonds afkomstig en zijn op de basisallocatie 364 F 73.23 gealloceerd. Deze allocatie draagt de naam 'Waterbeheersing – Sigmaplan'. De inspecteur-gene-

raal van Financiën heeft de budgettaire impact en de contractwijze gunstig geïmagineerd.

De opdracht van de AWZ aan het VIOE is niet exclusief. AWZ sluit met andere woorden ook overeenkomsten met andere partners. Binnen het inrichtingsproject Overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde en bij de aanleg van het Deurganckdok werd een dergelijke opdracht bijvoorbeeld gegund aan de Archeologische Dienst Waasland.

De samenwerking tussen de AWZ en het VIOE past in de maatschappelijke opdracht die aan laatstgenoemde Vlaamse wetenschappelijke overheidsinstelling op decretale basis werd verleend. In artikel 1, paragraaf 1 van het besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van het IVA Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed van 14 mei 2004 wordt aan dat Vlaams instituut de opdracht gegeven om zich bezig te houden met het beleidsgericht onderzoek en de uitvoering van het beleid inzake onroerend erfgoed. Dit onroerend erfgoed omvat onder meer het archeologisch erfgoed, vermeld in het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium.

Ik heb reeds geschetst dat de opdrachten geenszins exclusief zijn. Er zijn formele contracten. De twee entiteiten van dezelfde rechtspersoon vallen niet onder de wet op de overheidsopdrachten, maar de contracten worden voorgelegd aan en goedgekeurd door de inspectie. Vanzelfsprekend staat het het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap vrij om in toepassing van de wet van 24 december 1993 een gunningsprocedure uit te schrijven voor een dienstenopdracht in het kader van een archeologisch onderzoek. Als het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap beslist om een dergelijke procedure uit te schrijven, is het mogelijk dat universiteiten of privé-partners meedingen naar Vlaamse archeologische opdrachten in het kader van openbare infrastructuurwerken. Daarvan zijn heel wat voorbeelden gekend, onder meer in Tongeren.

We zijn allen bezorgd over de toenemende aantasting van de archeologische erfgoedwaarden door een steeds stijgend aantal factoren. Daarom ondertekenden de ministers van Cultuur van de landen aangesloten bij de Raad van Europa, op 20 januari 1992 te Valletta het fameuze verdrag van Malta. Op 12 oktober 2001 verleende de Vlaamse Regering haar goedkeuring en machtiging ter ondertekening van het verdrag. Dit gebeurde op 30 januari 2002 door de

minister van Buitenlandse Zaken. Van bij mijn aantreden als minister verantwoordelijk voor het onroerend erfgoed, heb ik een aantal aanzetten gegeven voor de concrete invoering van de bepalingen van het verdrag zodat het implementeerbaar wordt.

Op 1 september jongstleden vond er een studienamiddag plaats waarin onze voornemens aan het werkveld werden verduidelijkt. Hierbij werd de situatie in verschillende Europese landen, en meer in het bijzonder in Nederland en Frankrijk, door experts toegelicht. De heer Oliver, voorzitter van het *Europae Archaeologiae Consilium*, gaf een overzicht van de toestand in internationale context. Ook de verschillende mogelijke financieringsmechanismen kwamen toen aan uitvoerig bod. U weet dat moet worden gekozen voor een omslagstelsel of voor het profijtbeginsel. De mogelijkheden worden momenteel nog onderzocht, maar uit de uiteenzetting bleek duidelijk dat heel wat landen volop bezig zijn met het aanpassen en evalueren van hun systeem. Ondanks de ratificatie van het verdrag van Malta wordt er nog voortdurend gezocht naar hoe het best met de principes uit dit verdrag wordt omgesprongen. Het is een allesomvattend verdrag waardoor het niet makkelijk is om alles in de praktijk om te zetten.

Intussen werden in Vlaanderen de eerste stappen gezet naar een daadwerkelijke omzetting van het verdrag van Malta in de regelgeving. In het verleden gebeurde het te vaak dat ook bij de uitvoering van werken in opdracht van de Vlaamse overheid, weinig of onvoldoende rekening werd gehouden met het archeologische erfgoed in de bodem. We moeten ons ervan bewust zijn dat de Vlaamse overheid in het kader van de zorg om het bodemarchief een voorbeeldfunctie heeft. Daarom zullen we tijdens deze legislatuur ten volle rekening houden met de archeologische impact van een aantal grote Vlaamse infrastructuurprojecten.

In antwoord op een vraag van mevrouw Hermans kreeg ik hier al eens de kans om toe te lichten dat we bij het Sigmaplan en de verdieping van de Schelde reeds in de MER-procedure uitvoerig aandacht gaven aan de archeologische problematiek. Een verdrag ondertekenen is één ding, het implementeren een ander, maar het uiteindelijk opnemen in de regelgeving is de moeilijkste taak. We hebben nu eindelijk een aantal belangrijke stappen gezet.

Ik heb de opdracht gegeven aan de afdeling Monumenten en Landschappen en aan het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed om een eerste

conceptnota inzake de implementatie van het verdrag in Vlaamse context voor te leggen. Het is de bedoeling dat ze die in het najaar voorleggen.

Ten slotte wordt vandaag ook werk gemaakt van de oprichting van een klankbordgroep met vertegenwoordigers van het werkveld. Het gaat dan over universiteiten, stadsarcheologische diensten, intergemeentelijke archeologische diensten, provinciale archeologen, het Forum Vlaamse Archeologie, archeologiebedrijven, officiële amateurverenigingen enzovoort.

Het is de bedoeling de voorstellen van de administratie ter discussie voor te leggen aan deze klankbordgroep, zodat de genomen opties worden gesteund door een breed draagvlak. Momenteel bevinden we ons in de conceptfase. Het is de bedoeling te komen tot de algemene invoering van de Conventie van Malta. In afwachting daarvan is het voor mij bijzonder moeilijk om vandaag bindende uitspraken te doen over de definitieve rol die de publieke en privé-partners toebedeeld krijgen. Dat zal precies de essentie van het debat uitmaken. U weet dat ik nogal pragmatisch ben ingesteld. We zullen dan ook zoeken naar een formule die goed werkbaar is en die op het terrein wordt aanvaard als de juiste weg om dit probleem duurzaam aan te pakken.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de stappen die reeds zijn gezet. De volgende stap is de implementatie van de Conventie van Malta. Ik ben ook tevreden dat u een klankbordgroep hebt samengesteld.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
